

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XIV. Qui Canonici Regulares in Ecclesia Lateranensi vsq[ue] ad Calistum III. præstiterint, & qualiter Fridericus III. Imperator habitum Canonicoꝝ Regularium de manibus Prioris Lateranensis in dicta ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

nicorum regularium ab iplo Gregorio XII stem
 cum in quibus post acceptum habitum à Gregorio
 Roma dilectissis, Lucam venisse, & Frisonarie
 canonicos congregare cepisse, quæ omnia ex
 hætenis dictis salutaritè redarguntur,
 cum satis constet ante Gregorij Pontificatum
 Frigidianam reformationem absolutam, ibi
 quæ Fr. Iacobum à Priore monasterij, & de licentia
 fratris Thomæ Magistri Generalis Ordinis Præ-
 dicatorum, ab irregularitate bigamie per Boni-
 ficium IX. dispensatum, habitum canonicorum
 regularium suscipisse: non tamen asserit hic au-
 tor, quod illi gratis imponitur, dictum Fr. Iaco-
 bum novam congregationem instituisse, illius-
 que autorem extitisse, immo contrarium manife-
 ste innuit, cum dicit, prædictos Bartholomæum,
 & Fr. Iacobum multos canonicos ibidem congrega-
 re cepisse. nam si congregavit discipulos, qui
 erant canonici, nõ ipse novam congregationem in-
 stituit, ut aduersarij gratis asserunt, multo minus di-
 cit, monasterium Frigidianum ante reformatio-
 nem fuisse canonicis desitutum, vel domum Ere-
 mitarum, vel primos autores dictæ reformatio-
 nis Eremitas fuisse, vel Fr. Iacobum tempore
 Conclij Pisani canonicum habitum in mona-
 stio S. Augustini Pisano ab illius Priore sum-
 pisse, quod illi fingunt. Adde errare hunc auto-
 rem, cum inquit, assignato illis Dño. Benedicto
 de Mediolano in Priorem, nam inter primos dic-
 tæ reformationis autores nullus D. Benedictus
 de Mediolano recensetur, sed tantum D. Benedic-
 tus Ariminenfis, qui anno 1404. electus est
 Prior, non à prædictis duobus viris sed à toto Ca-
 pitulo, & ab Episcopo confirmatus, ut tunc moris
 erat qui an. 1407. à Greg. XII cuius antea fue-
 rat familiaris, S. Leonardi apud Veronam Prior
 est renunciatus. Quare lenissimum est fundamē-
 tum in illius auctoritate constitutum.

CAPVT VIGESIMVM
 QVARTVM.

*Quare Canonici Regul. in Eccle-
 sia Lateran. vsq. ad Calistum
 III. præsterint, et qualiter
 Fredericus III. Imperator ha-
 bitum Canonicorū Regulari-
 um de manibus Prioris Late-
 ran. in dicta Basilica suscepit.*

A Nno 1446. quo posteriores
 Eugenij IV. literæ pro refor-
 matione Basilicæ Lateranensis
 emanauerunt, Patres nostri
 Generalem Synodum habue-
 runt Ferrariæ, in qua supra-
 dicti R. P. D. Simon Mediolanensis secundò in of-

ficio Rectoris Generalis post confirmatus, sed nu-
 merus Visitatorum auctus: non electi sunt in e-
 odem Capitulo quatuor Visitatores, videlicet D.
 Orosius Mediolanensis, D. Aurelius Placentinus,
 Dominicus Florentinus, & D. Martinus Bergo-
 mensis. in quibus comitijs comparuit nuncius
 missus cum literis à tota Ciuitate Vticensi offe-
 rente se velle monasterium nostri Ordinis & cõ-
 gregationis adificare, ac dotare, roganteq; Cap-
 itulum Generale, illud libenter acceptare, quare
 decretum est in eodem Capitulo, vt quatuor ca-
 nonici ad dictam Ciuitatem mitterentur cum
 pleno mandato illud acceptandi aut dimittendi,
 prout nostris institutis expedire videretur. Hoc
 autem anno Eugenius ad mortem infirmatus ta-
 dem ex hac luce migrat. calend. Februarij seq.
 ann. 1447. non autem 1446. vt Platina scribit.
 Extant enim Bullæ ab eodem Pontifice sequenti
 anno 1447. editæ, quæ in Bullario nuper edito
 legi possunt. Porro Pontificis agridudine per Ver-
 bem diuulgata canonici seculares ad Lateranen-
 sem Basilicam accurrerunt, vt regulares ei eicerent,
 quos Cardinales per Eustorgium Episcopum
 Beneuentanum, & Vicecancliarium prohibue-
 runt, promittentes illos post obitum Pontificis in
 pristinas dignitates restituere, & beneficia æqua-
 lentia tribuere, modo ne in populis tumultum
 excitarent. Eugenio verò defuncto, electus fuit
 in Pontificem Thomas Cardinalis Bononiensis,
 qui quod fuerat à Nicolao de Albergatis Epil-
 copo Bononiensi, & Cardinali à pueritia in bonis
 moribus, & literis educatus Nicolau V. se nun-
 cupari fecit qui canonicos regulares in Ecclesia
 Lateranensi confirmauit, cui post Coronationem
 ad Lateranensem Basilicam cum tota curia de
 more proficiscenti Prior cum canonicis cum
 Cruce, thuribulo, clamibus Basilicæ, & bursa cum
 duodecim lapidibus pretiosis processionaliter
 obuiauerunt, & Prior nomine D. Benedictus de
 Placentia dicta bursa Pontificem præcinxit, cla-
 ues tradidit, & in Sede, quæ erat ad maiore portã
 eiusdẽ Basilicæ locauit, ac illius pedes cum om-
 nibus canonicis est osculatus, qui surgens de Se-
 de ad Sancta sanctorum iuit, quem illuc vsq; no-
 stri canonici sunt comitati tandemque cum to-
 ta curia ad S. Petri palatium est reuersus. Quo in
 Pontificatu confirmato nonnulli Cardinales ac-
 cedentes rogant, vt canonicos seculares in gra-
 dum pristinum restituere, & in Ecclesiam Late-
 ranensem reducere vellet, illamq; diuidere par-
 tim regulacibus, partim verò secularibus traden-
 do, & pro secularibus canonicam apud Sancta
 sanctorum extruere, ac de præbendis æquua-
 lentibus prioribus à se dimissis providere, qui po-
 stulatis annuens, dictos canonicos seculares in
 Consistorio Cardinalium hisce conditionibus
 restituit, vt in ijs, quæ ad Ecclesiam Lateranensem
 vel canonicos regulares, vel ad illorum beneficia
 spectarẽ, se nullatenus immiscerent, nec Chorũ

cum ipsis canonicis regularibus ingrederentur, quod aliquatenus seruauerunt. interim rogantes Pontificem apud Sancta sanctorum canonicam illis conſtituere, & beneficijs dotare. Verum Pontifex illorum conſilio de eiectione comperto, poſtulat nullatenus acquieuit, ſed quosdam illoruſ S. Petri canonicos conſtituit, alios S. Mariæ Maioris, alios Epifcopos creauit, præter vnum tantum, qui cum quatuor beneficijs ad cuſtodiam Reliquiarum relictus fuerat, quibus Pontifex certam pecunie ſummam quotannis erogabat.

II. Eodem anno, qui fuit 1447. Generalia noſtræ Congregationis Comitia, in ipſa Lateranenſi Baſilica fuerunt celebrata, in quibus R. P. D. Simon Mediolanenſis Reſtor Generalis tertio fuit prorogatus. additi Viſitatores D. Thomas Cremonenſis, D. Martinus Bergomenſis, & D. Ioannes Baptiſta Lucenſis, & D. Sebaſtianus Placentinus.

Anno verò 1448. Generale Capitulum Ferrariæ. Reſtor Generalis D. Benediſtus de Placentia, qui fuerat Prior Lateranenſis. Viſitatores D. Aurelius Placentinus, D. Simon Mediolanenſis, D. Oroſius Mediolanenſis, & D. Martinus Bergomenſis. Anno 1449. Generale Capitulum Rauennæ. Reſtor Generalis, & Viſitatores anni præcedentis omnes prorogati, excepto D. Martino Bergomenſi, cuius loco ſuffectus D. Clemes Papienſis. in actis iſtius Capituli ſic legitur: *Item intelligatur reuocata facultas Reſtoris Generalis, & ſociorum acceptandi monaſterium S. Petri in Calo Auro Papiæ.*

Anno 1450. fuit annus Iubilæi. Capitulum Generale Ferrariæ. Reſtor Generalis, & Viſitatores anni ſuperioris omnes conſirmati. Hoc autem anno Romæ tantus peregrinorum fuit concurſus, vt ſingulo die hominum triginta millia ciuitatem ingrederentur, & amplius, totidem ex Vrbe ſucceſſiuè recedentibus. vnde & contigit, vt quadam die ad Diui Petri Baſilicam propter videndam Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti imaginem, Veronicæ nuncupatam, tanta populi multitudo conſlueret, vt ad pontem S. Angeli pluſquam trecentum vtriuſque ſexus interirent, vel à multitudine conculcati, vel in profluenteſ delapſi. Quam ob cauſam Pontifex duo facella in vtroque pontis capite fieri fecit, in quibus pro animabus defunctorum ſacra fieri ſolebant. Hoc eodem anno multa pecunie in Eccleſia Lateranenſi ſunt à fidelibus oblata, quarum medietatè noſtri iuſſu Pontificis perceperunt, ex quibus Baſilicam, quæ omnibus inſignibus ſpoliata eſt ſolis parietibus denudata remanſerat, multipliciter ornauerunt. quidquid enim fuit pulchri, præter ſolos parietes, ipſi canonici regulares ſuis proprijs ſumptibus reſecerunt, videlicet organa noua, & optima, tabernaculum marmorcum pretioſis lapidibus inſectum, & eleganter ſculptum pro ſanctiſſima Euchariftia ſeruanda, pal-

lam magnam Altaris maioris ex criſoclauro pretioſiſſimam, octo capellas cum ſuis altaribus, oculos vitreos magnos in maiori noſu, & alijs, duas Cruces alteram argenteam magnam, alteram criſtallinam, plures calices, planetas, camifias ſuperpelliceas, altaria in ſuper ſancti Sebaſtiani, ſanctæ Mariæ Magdalene, ſancti Ioannis Baptiſte, & præſepis Domini elegantiffimè fabricata, & alia multa, in quibus pluſquam ſex millia ducatorum auri de Camera impendebant.

Sed & Reuerendiſſimus D. Antonius Cardenſis Portugallenſis, qui apud S. Mariam ſupra Mineruam ſepultura ſibi delegerat, tabulis mutatis in Eccleſia Lateranenſi ſacellum pulcherrimum cum ſuo ſepulchro faciendum curauit, cui caſale ſatis amplum ex teſtamento legitur.

ANNO verò 1451. quo noſtri Generalem Conuentum habuerunt propè Mediolanum in monaſterio Caſoretano, in quo electi fuerunt Reſtor Generalis R. P. D. Aurelius Placentinus, Viſitatores D. Ioannes de Placentia, D. Dominicus de Florentia, D. Martinus de Bergamo, & D. Timotheus Veronenſis, Fredericus III. Imperator cum vxore, quæ erat ſiſia Regis Portugaliæ Romam venit, vt de manibus Pontificis Imperij coronam acciperet. qui die 22. Martij coronatus ad Lateranenſem Eccleſiam profectus eſt, vt habitum canonicorum illius Eccleſiæ ſumeret, & Lateranenſis canonicus crearetur. Hac audita ille canonicus, qui vnus ſupererat ex canonicis dictæ Baſilicæ ſecularibus, ante Imperatorem ad Eccleſiam Lateranenſem præcurrit. Imperatore autem ad S. Ioannem cum tota nobilitate Romanorum, & aulicis Pontificis accedente, & canonicis regularibus cum Cruce proceſſionaliter obuiantibus, Imperator ante portam maiore ex equo deſcendens, genibus flexis Crucem criſtallinam ſibi per D. Aurelium Priorem oblatam reuerenter oſculatus eſt, ſtatimque canonicus ille ſecularis comparuit, eottam manibus tenens, vt Imperatorem illam indueret, & Lateranenſem canonicum crearet, contradicentibus verò canonicis regularibus, afferentibusque tale munus ad ipſum non ſpectare, ac repellentibus, cepit ſtatim clamare: Succurrite, ſuccurrite Romam, vt ſic in populo tumultum excitaret. Accurrentes autem Senator cum Conſeruatoribus, & Vicamerario, qui erat Archiepiſcopus Mediolanenſis, illum increpauerunt, vt taceret. ille autè multo magis vociferabatur, Succurrite Romam veſtro Romano, vt ſeditionem excitaret. Idcirco D. Nicolaus de Portinarijs de Aquila Senator Romanus, & eques, pugnis illum inuaſit, ac de Eccleſia proiecit. & ita canonici regulares medium Imperatorem accipientes: Te Deum laudamus cantantes, ad altare maius perduxerunt, quo ante ipſum altare maius genibus flexo D. Hilariõne Ferrarienſe coronam illi de capite

leante. D. Aurelius Prior cottam, ſiue ſuperpellicem illam induit, & canonicus Lateranenſem creati, & dicta oratione pro Imperatore, rogat illi vno ducato pro parte oblationum, & oblationum illum tangente, quam Imperator reponit iuſſu, facta quoque per eundem Imperatorem oblatione duodecim ducatorum ſuper altare maius, ductus eſt ante altare maius, ubi ſede ſedente canonico, Prior incipiente, illius pedem, manuſque oſculatus eſt, & ita in canonicum conuerſum accepit. His peractis intra monaſterij clauiſtrum, & cenaculum de ductus fuit, vnde menſe Iuſtitiffimè omni genere ciborum & vitiæ, ubi Imperator cum Rege Hungariæ cenauit, & mille circiter viris conuicit. D. D. Hilario Beonenſis coram Imperatore, & proceribus organa pulſante, ac ſuaſiffimè concinentes quo conuicti duodecim epularum genere ſuauitate propinata. Poſtea Imperator de conuictibus, & fratribus gratias agens, circa tertiam noctis cum ſuo comitata ad S. Petri per ſubura liber præparatum redijt. Altero autem die Pontifex de temeritate per illum canonicum exortio correctus, illum comprehendit, ubet, quæſtigens aliquot menſibus extra Romam detentus, poſtea nonnullis Cardinalibus pro eo rogatus, venium obtinuit, omni dignitate præſtitus.

III. Anno verò Lateranenſis, qui ſtatim in Generalibus comitijs renunciatus fuerat Reſtor Generalis, ſequentes literas totius rei geſtæ ſeruatiffimè ſanctorum Bartholomæi Vicentini & Ientini in Vinclario Patauij, & ſanctæ Mariæ Chantaris Venetiarum Prioribus in hanc forma dedit:

Venerandi in Chriſto Patres, ſalutem. Vigefima ſexta die Martij Dominus Imperator Fredericus III. cuius nomen triumpho à Domino noſtro Ieſu ſunt coronatus, & poli coronationem venit cum Senatoribus, & proceribus, & populo Romano ac Principibus ſua oratione & exercitio ſuo ad Eccleſiam Lateranenſem, qui tunc omnes parati quinquaginta numero cum Crucibus & ſignis ante Xenodochium Saluatoris obuiantibus, & nobis præcedentibus cantando, ad tres inferiores gradus de equo duxerunt, & ante portam maiorem oſculum Crucem noſtram criſtallinam, reſſtendentibus nobis, & alijſque, & paratis ad eum veſtendum cottam, & alijſque, & creandum eum canonicum Lateranenſem. Quibus ex parte Domini Pontifici præcipiente non impedire ſe de aliquibus cauſis monij, ſed valentibus ſacerè mandatis Domini noſtri Patris, & alijſque, & alijſque officialibus Romanorum expulſerunt, & vnum audacitorem alij percuſerunt, & alios, & alios, & vnum pacificè duxerunt, tenentes in manibus noſtram Imperatorem vſque ad altare maius Caputum apoſtolorum. Et ipſum Imperatorem em geuſte-

leuante. D. Aurelius Prior cottara, siue superpellicum illum induit, & canonicum Lateranensem creuit, & dicta oratione pro Imperatore, dante illi vno ducato pro parte oblationum, & distributionum illum tangente, quam Imperator reponi iussit, facta quoque per eundem Imperatorem oblatione duodecim ducatorum auri super altare maius, ductus est ante altare maius tribuna maioris, vbi in sede sedenti canonici omnes, Priore incipiente, illius pedem, manum, & faciem osculati sunt, & ita in canonicum Lateranensem acceperunt. His peractis intra monasterij claustrum, & cenaculum de ductus fuit, vbi erant mensae lautissimae omni genere ciborum, vbi Imperator cum Rege Hungariae vnicuique porro, & mille circiter viris coenauit. D. Desiderio Bononiensi coram Imperatore, & proceribus organa pulsante, ac suavissimè concinente. In quo conuiuio duodecim epularum generataerum propinata. Postea Imperator de conuiuio surgens, & fratribus gratias agens, circa tertiā horam noctis cum suo comitatu ad S. Petri palatium sibi preparatum redijt. Altero autem die Pontifex de tumultu per illum canonicum exortato certioratus, illum comprehendere iubet, qui antequam aliquot mensibus extra Romam decederet, postea nonnullis Cardinalibus pro eo rogantibus, veniam obtinuit, omni dignitate priuatus.

IV. Prior verò Lateranensis, qui statim in Generalibus comitijs renunciatus fuerat Rector Generalis, sequentes literas totius rei gestae serie continentes sanctorum Bartholomaei Vicentiae, & Iohannis in Viridario Patavij, & sanctae Mariae Christi Venetiarum Prioribus in hanc formam dedit:

Venerandi in Christo Patres, salutem. Vigesima secunda Martij Dominus Imperator Fridericus III. cum maximo triumpho à Domino nostro Papa fuit coronatus, & post coronationem venit cum Senatoribus, Capiteulis, & Populo Romano ac Principibus sui ornatu, & exercitu suo ad Ecclesiam Lateranensem, quibus omnes parati quinquaginta numero cum Crucibus, & Baldachinis ante Xenodochium Saluatoris obvianimus, & nobis procedentibus cantando, ad tres inferiores Ecclesiae portas eos duximus, & ante portam maiorem descendens de equo Imperator, de manibus meis osculatus est Crucem nostram cristallinam, resistens nobis canonicis antiquis, & paratis ad eum vestendum cotibus, & alvatis, & creandum eum canonicum Lateranensem. Quibus ex parte Domini Pontifici precepi, quatenus non impedirent se de aliquibus ceremonijs, sed illi volentibus obedire mandatis Domini nostri Papae, sed volentiam facere volentibus nobis, Senator maior cum Conferuatoribus, & alijs officialibus Romanis eos expulserunt, & vnum audaciorum alijs percusserunt pugnis, & calcibus, & nos pacificè duxerunt, tenentes in medio nostro Imperatorem vsque ad altare maius Caputim Apollolorum. Ex ipsum Imperatorem genufle-

dentem ante altare sancti canonici Lateranensem, imponendo ei cotam, siue superpellicum, & thuratum, dando ei vnum ducatum pro parte distributionum, & oblationum eum tangentium, qui alacri vultu eum recepit, & dedit eum secretario suo, dicens serua, serua huic ducatum mihi. Deinde à dispensatore suo recepit duodecim ducatos, quos spontè obtulit in altari. Posthac duximus eum ad sedem paratam in tribunali ante altare cantando: Da pacem Domine, & orationibus factis ipso surgente, & stante in cathedra omnes nos recepimus eum in fratrem, & canonicum ad osculum patris, osculando ei manum, & faciem. Hoc factò duximus eum cum Baronibus suis ad refectorium à ministris Domini Papae preparatum, & ornatum, & sedentibus omnibus in refectorio, claustris, & curijs, & per totam canonicam circa tria milia hominum, duodecim maneribus ciborum comederunt, assistentibus nobis in refectorio coram Imperatore, Baronibus, & Fratre suo, ac Rege paruo Hungariae, & tribus Episcopis, cum eo comedentibus, sonantibus organis paratis à Domino Desiderio nostro, & cantante. Completo autem prandio tertia hora noctis, surgentibus omnibus, equos ascenderunt, nobis tangentibus, & osculantes manum Imperatoris ipso dicente: Stareti con Dio, & gran mercede della cortesia me haucte fatta. & sic vale fecerunt nobis: & sic remansimus in pace. Quare cum pertransierit per Civitates vestras, visitate eum tanquam canonicum nostrum, & petite privilegia sua, si indigerit, significando, quod estis canonici Lateranenses. Scio namque quod per benignè suscipiet vos. Valete. Ex Canonica Lateranensi die 23. Maij 1432. D. Aurelius Prior Lateranensis.

Videntes igitur Romani Lateranensem Basilicam per nostros canonicos decentissimè renovatam, & ornatam, & diuinum cultum in illa restitutum, & officia diuina diebus, ac noctibus deuotissimè ibidem celebrari, vehementer oblectari, & affectu deuotionis nostros prosequi ceperunt, exceptis paucis, qui dictae Basilicae redditibus inhiantes, agrè secebant, non posse prebendas suis filijs obtinere: quae sola erat causa canonicos regulares odio habendi, ac etiam si potuissent, ab Ecclesia pellendi. in eo tamen loco morantes nostri canonici multa passi sunt, ac in grauissimas aegritudines ob insalubritatem aeris incederunt, ex quibus intra paucos annos quinquaginta circiter canonici omnes viri notabiles, cum tredecim Conuersis obierunt, referente

D. Aurelio Placentino monasterij Prioris, ex cuius scriptis hanc historiam accepi.